

Elia — Laharana Faharoa

Toetra ara-paminaniana

Jeff Pippenger

2023-09-27

Tao amin'ilay lahatsoratra teo aloha dia namaritra an'i Elia ho tandindona isika. Mifanaraka amin'ny fitsipik'i William Miller, ny “tandindona” dia mety hanana heviny mihoatra ny iray. Koa izany, Elia amin'ny maha-tandindona azy dia mety haneho koa ny ampahany iray amin'ilay tandindona roa sosona an'i Elia sy Mosesy. Ilay tandindona roa sosona an'i Elia sy Mosesy dia mamakivaky ny bokin'ny Apokalypsy manontolo, ary ny tsy fahazoana antoka ny amin'izay asehon'io tandindona roa sosona io dia midika ho tsy fahazoana antoka ny amin'ilay hafatra ao amin'ny bokin'ny Apokalypsy izay voavaha tombo-kase mialoha indrindra ny hifaranan'ny fotoam-pahasoavana. Noho izany antony izany, dia hodinihintsika manokana ankehitriny ny toetra ara-paminaniana sasany izay amantarana ny tandindon'i Elia.

Manana vavolombelona fototra telo isika hanorenana ireo toetra ara-paminaniana ireo. Ireo vavolombelona ireo dia ny mpaminany Elia, Jaona Mpanao Batisa, ary William Miller, izay ambaran'ny fanahy nanentana fa tandindona azo ifanakalozana.

“An'arivony no voatarika handray ny fahamarinana notorin'i William Miller, ary natsangana ireo mpanompon'Andriamanitra tamin'ny fanahy sy ny herin'i Elia mba hanambara ny hafatra. Tahaka an'i Jaona, ilay mpialoha lalana an'i Jesosy, ireo izay nitody ity hafatra manetriketrika ity dia nahatsapa ho voatery hametraka ny famaky eo amin'ny fakan'ny hazo, sy hiantso ny olona hamao voa mendrika ny fibebahana. Ny fanambarany dia natao hanaitra sy hisy fiantraikany mahery eo amin'ireo fiangonana ary hampiseho ny tena toetrany. Ary raha nanakoako ilay fampitandremana manetriketrika mba handositra ny fahatezerana ho avy, maro tamin'ireo izay niray tamin'ny fiangonana no nandray ilay hafatra manasitrana; hitany ny fihemorany, ary tamin'ny ranomaso mangidy noho ny fibebahana sy ny fijalian'ny fanahy lalina dia nanetry tena teo anatrehan'Andriamanitra izy. Ary raha nitoetra teo aminy ny Fanahin'Andriamanitra, dia nanampy tamin'ny fampanakoakoana ilay antso izy hoe: ‘Matahora an'Andriamanitra, ka omeo voninahitra Izy; fa tonga ny andro fitsarany.’” Early Writings, 233.

I Elia, i Jaona Mpanao-batisa ary i Miller dia samy nomena fanahy manokana izay nitarika sy namaritra ny asany. Ny fijoroany ho vavolombelona dia “natao hanaitra sy hisy fiantraikany mahery amin'ny fiangonana ary hampiseho” ny “toetra tena izy” nananan'ireo fiangonana ireo. Na tamin'ny andron'i Ahaba izany, na tamin'ny andron'i Jaona Mpanao-batisa, na tamin'ny andron'i William Miller, dia samy nanana fahajambana laodikeana lalina sy maizina tokoa ireo fiangonana noresahin'izy ireo, ka nila ho mivantana tahaka ny fametrahana “famaky eo amin'ny fakan-kazon'ny hazo” ny hafatra. Tafiditra tao anatin'izany ny fanambarana ny famaranana ny fotoam-pahasoavana, izay tamin'ny an'i Jaona Mpanao-batisa dia ny fampitandremana ny amin’“ny fahatezerana” izay “ho avy.” Ny hafatr'i Miller, izay nitody hoe: “Matahora

an'Andriamanitra ka omeo voninahitra Izy; fa tonga ny ora fitsarany,” dia fampitandremana momba ny fahatezerana ho avy koa.

“Nisandratra tahaka ny trompetra ny feon'i Jaona. Ny iraka nanirahana azy dia hoe: ‘Ambarao amin'ny oloko ny fahadisoany, ary amin'ny taranak'i Jakoba ny fahotany’ (Isaia 58:1). Tsy nahazo fianarana avy tamin'olombelona izy. Andriamanitra sy ny zavaboary no mpampianatra azy. Nefa nilaina ny iray hanomana ny lalana eo anatrehan'i Kristy, izay sahy hampandre ny feony tahaka ny mpaminany fahiny, miantso ny firenena efa simba hibe-baka.” Selected Messages, boky 2, 148.

Nandidy i Elia fa ny taranany dia hifidy amin'izany andro izany na hanompo an'Andriamanitra izy na an'i Bala, ary tsy namaly na dia teny iray aza izany taranaka izany, izay mitovy amin'ny fisafidianana an'i Bala.

“Tsy mbola nisy fotoana nila fampitandremana sy fananarana mahatoky kokoa, ary fifampitondrana akaiky sy mahitsy kokoa, noho izao fotoana izao indrindra. Nidina i Satana amin-kery lehibe, satria fantany fa fohy ny androny. Tondrahany angano mahafinaritra izao tontolo izao, ary tian'ny vahoakan'Andriamanitra ny handre zavatra malefaka lazaina aminy. Tsy ankahalaina ny ota sy ny heloka. Naseho tamiko fa tsy maintsy manao ezaka mafimafy kokoa sy hentitra kokoa ny vahoakan'Andriamanitra mba hanosehana hiverina ny haizina mananontanona. Ilaina ankehitriny mihoatra noho ny teo aloha ny asa akaikin'ny Fanahin'Andriamanitra. Tsy maintsy esorina ny fahadalana manembantsembana. Tsy maintsy mifoha isika hiala amin'ny torimasalo lalina izay hitondra ho amin'ny fandranganana antsika, raha tsy toherintsika izany. Manana hery lehibe mifehy ny saina i Satana. Misy loza mitatao amin'ny mpitory sy ny vahoaka mba ho hita fa eo anilan'ny herin'ny haizina izy. Tsy misy izao antsoina hoe fijoroana tsy miandany izao. Isika rehetra dia mazava tsara fa na miandany amin'ny marina, na miara-dia amin'ny ratsy. Hoy Kristy: ‘Izay tsy momba Ahy dia manohitra Ahy; ary izay tsy miara-manangona amiko dia manahaka.’” Testimonies, volume 3, 327.

I Jaona dia niantso ilay “firenena nihemotra” tamin'ny androny hoe “taranaky ny menarana.” Ny Millerita kosa, tamin'ny farany, dia namantatra fa ny firenena nihemotra tamin'ny androny dia ireo zanakavavin'i Babylona. Na Elia, na Jaona, na i Miller, dia samy tsy teolojiana avokoa izy telo lahy. Izy rehetra dia nantsoina avy tamin'ny fiainana tsotra andavanandro.

“Ang kamatuoran ingon sa anaa kang Jesus, maingon sa gimantala Niya sa dihang Siya gitabonan sa samag-unlan nga panganod, mao ang pagkamatuod ug kamatuoran niining atong panahona, ug sa pagkatinuod magabag-o sa hunahuna sa modawat sama sa pagbag-o niini sa mga hunahuna kaniadto. Gipahayag ni Cristo, ‘Kon sila dili mamati kang Moises ug sa mga Manalagna, dili usab sila mapatoo, bisan pa may usa nga mabanhaw gikan sa mga patay.’ (Lucas 16:31).”

“Amin'ny maha-vahoaka antsika, dia tsy maintsy manomana ny lalan'ny Tompo isika, eo ambanin'ny fitarihana fara tampon'ny Fanahy Masina, ho amin'ny fielezan'ny filazantsara amin'ny fahadirovany. Ny onin'ny rano velona dia tsy maintsy hihalalina sy hihalehibe eo amin'ny fandehany. Any amin'ny saha rehetra, na akaiky na lavitra, dia hisy olona hantsoina hiala amin'ny fangady, sy amin'ireo asa fivelomana ara-barotra mahazatra kokoa izay

mibahana betsaka ny saina, ka hampianarina izy ireo miaraka amin'ny olona efa nanana fanandramana—olona izay mahatakatra ny fahamarinana. Amin'ny alalan'ny asa mahagaga indrindra ataon'Andriamanitra, dia hesorina ireo tendrombohitry ny fahaserotana ka hariana any an-dranomasina. Aoka isika hiasa tahaka ireo izay efa niaina ny herin'ny fahamarinana araka izay ao amin'i Jesosy.”

“Amin'izao fotoana izao dia hisy andian-javatra hiseho izay hampiharihary fa Andriamanitra no Tompon'ny toe-draharaha. Hotorina amin'ny fiteny mazava sady tsy azo iadian-kevitra ny fahamarinana. Ireo izay mitory ny fahamarinana dia hiezaka haneho ny fahamarinana amin'ny fiainana voalamina tsara sy ny fitondran-tena araka an'Andriamanitra. Ary raha manao izany izy, dia ho tonga mahery amin'ny fiarovana ny fahamarinana sy amin'ny fanomezana azy ny fampiharana azo antoka izay nomen'Andriamanitra azy.”

“Rehefa ny olona, izay nahafantatra sy nampianatra ny fahamarinana, no mivily ho amin'ny fahatakarana maha-olona, ka mamelatra amin'ny saina voafitaka ny loviany manokana feno angano, dia izao no fotoana lehibe indrindra ho an'ireo izay efa niasa indray mandeha tamin'ny asa fitoriana ny filazantsara, nefa voasarika ho amin'ny fitantanana trano fisakafoana, fivarotana sakafo, ary sampan'asa ara-barotra hafa, mba hiditra amin'ny filaharana, handinika tsara ny Baiboliny, ary hitondra eny an-tanany ny tenin'Andriamanitra, ka hizara ny fahamarinan'ny Baiboly, dia ny sakafo ara-panahy, amin'ny fiaraha-miasa amin'ny anjely avy any an-danitra. Izaosa izao ankehitriny dia miantso mafy mpiasa voatendrin'Andriamanitra. Dia hiteny amin'ny tendrombohitra misy fahasahiranana ny Tsitoha hoe: Mifindrà ianao ka mianjerà any an-dranomasina.” Paulson Collection, 73, 74.

I Elia, Jaona, ary i Miller dia lehilahy izay voantso avy tamin'ireo “asa” “mahazatra kokoa,” ka noho izany dia misolo tena izany, satria “ireo lehilahy” izay nampianatra ny fahamarinana fahiny dia niafara tamin'ny “fiviliana ho amin'ny fahalalan'olombelona, ka mizara ho an'ireo saina voafitaka ny loviany feno angano noforoniny.” Ireo lehilahy tsotra izay voantso dia hanome “ny fampiharana azo antoka” ny faminiana ara-Baiboly araka “izay nomen'Andriamanitra azy.” Indroa, ao amin'ilay andalan-teny, no nanondroan-dRahavavy White ny “tendrombohitra” ho “tendrombohitry ny fahaserotana.” Tafiditra tao amin'ny asan'ireo lehilahy ireo ny fanetren-tena “ny tendrombohitra rehetra.” Ny asa tanterahin'ireo lehilahy tsotra izay voantso hiala amin'ny fangadin'ny toe-piainana manetry tena dia maneho ny asan'ny famantarana ny fomba fiasa ara-Baiboly marina mifanohitra amin'ireo lovia feno angano olombelona izay zarain'ireo teolojiana tamin'izany andro izany.

“Ny asan'i Jaona Mpanao-batista, sy ny asan'ireo izay amin'ny andro farany mivoaka amin'ny fanahy sy ny herin'i Elia mba hanaitra ny vahoaka hiala amin'ny tsy firaharahiany, dia mitovy amin'ny lafiny maro. Ny asany dia tandindon'ny asa izay tsy maintsy atao amin'izao vanim-potoana izao. Ho avy fanindroany Kristy hitsara izao tontolo izao amin'ny fahamarinana. Ireo irak'Andriamanitra izay mitondra ny hafatra fampitandremana farany homena an'izao tontolo izao dia tsy maintsy manomana ny lalana ho an'ny fiavian'i Kristy fanindroany, tahaka ny nanomanan'i Jaona ny lalana ho an'ny fiaviany voalohany. Amin'ity asa fanomanana ity, ‘ny lohasaha rehetra hasandratra, ary ny tendrombohitra sy ny havoana rehetra haetry; ny melomeloka hatao mahitsy, ary ny tany mikitoantoana hatao lemaka’ fa

haverina indray ny tantara, ary indray mandeha koa ‘haseho ny voninahitry ny Tompo, ary ny nofo rehetra hiara-mahita izany; fa ny vavan’i Jehovah no efa niteny.’” Southern Watchman, 21 Martsa 1905.

Ny toetra mampiavaka ireo mpanavao telo izay nofaritan’i Isaia dia izao: hasandratra ny lohasaha rehetra, haetry ny tendrombohitra rehetra, hahitsy ny mivilana, ary hohamarinina ny toerana mikitoantoana. Ny lalan’ny Tompo izay voaomana amin’ny fanandratana ny lohasaha, fampietrena ny tendrombohitra, fanitsiana ny mivilana ary fanamarihana ny toerana mikitoantoana dia ny lalana fahiny.

Ny feon’izay miantso mafy any an-efitra hoe: Amboary ny lalan’i Jehovah, ataovy mahitsy any an-tani-hay ny lalambe ho an’Andriamanitsika. Ny lohasaha rehetra hasandratra, ary ny tendrombohitra sy ny havoana rehetra haetry; ny melomelo dia ho tonga mahitsy, ary ny tany mikitoantoana ho tonga lemaka; Ary haseho ny voninahitr’i Jehovah, ka ny nofo rehetra hiara-mahita izany; fa ny vavan’i Jehovah no niteny. Isaia 40:3–5

Rehefa nanontanian’ny Jiosy tia ady hevitra i Jaona Mpanao Batisa raha izy no Elia ho avy, dia namaly izy fa tsy izany; nefa avy eo dia nanondro ny tenany ho ilay resahin’ny andalan-teny ao amin’i Isaia izy.

Ary izao no filazana nataon’i Jaona, raha ny Jiosy naniraka mpisorona sy Levita avy tany Jerosalema hanontany azy hoe: Iza moa ianao? Dia niaiky izy ka tsy nandà; fa niaiky hoe: Tsy izaho no Kristy. Ary nanontaniany izy hoe: Ahoana ary? Elia va ianao? Dia hoy izy: Tsy izy aho. Ilay mpaminany va ianao? Dia namaly izy hoe: Tsia. Ary hoy ireo taminy: Iza ary ianao? mba hahafahanay mamaly izay naniraka anay. Inona no lazainao ny amin’ny tenanao? Hoy izy: Izaho no feon’ny iray miantso any an-efitra hoe: Ahitsio ny lalan’ny Tompo, araka ny nolazain’Isaia mpaminany. Jaona 1:19–23.

Ny fanomanana ny “lalan’ny Tompo” dia manondro ny fomba fiasa izay notarihin’ny anjely an’i Miller hahatakatra sy hampihatra, mba hanomanana ny fahatakarana ara-Baiboly ny “lalana” izay tokony hizaran’ny olona. Ny “tendrombohitra” rehetra dia tokony haetry, satria ny tendrombohitra ao amin’ny faminaniana ara-Baiboly dia maneho fahamarinana izay, raha vao jerena, dia toa sarotra loatra takarina. Mba hahatakarana ilay tendrombohitra masina be voninahitra ao amin’ny Daniela toko faha-iraika ambin’ny folo andininy faha-dimy amby efapolo, izay ezahin’ny mpanjakan’ny avaratra ho resena, dia tsy maintsy fantarina aloha ilay tendrombohitra masina be voninahitra ara-bakiteny ao Jerosalema, izay mamaritra ara-paminaniana ilay tendrombohitra masina be voninahitra ara-panahy. Mba hanazavana ilay tendrombohitra izay antsoina hoe Armagedona, izay midika hoe tendrombohitry Megido, dia tsy maintsy mankany amin’i Megido ara-bakiteny ny olona. Ny fahasaratana ara-paminaniana izay aseho ho sarotra dia esorina rehefa ampiharina ilay foto-kevitra fa ny fiandohan’ny zavatra iray dia maneho ny fiafaran’izany zavatra izany.

Ny fomba fiasa asehon’i Isaia sy tononin’i Jaona ary apetrak’i Miller dia manandratra ny lohasaha rehetra. Na ilay “lohasahan’ny fahitana” ao amin’ny Isaia toko faha-roapolo amby roa, na ilay “lohasahan’ny taolana maina” ao amin’i Ezekiela, na ilay “lohasahan’i Josafata” ao amin’ny

bokin'i Joela, dia ny fomba fiasa izay miorina amin'ny fahatakarana marina ny toetran'i Kristy, araka ny aseho Azy ho Palmoni, Ilay Mpanisa Mahagaga, ao amin'ny tantara Millerita, na koa ho Alfa sy Omega, ilay mpandinika fiteny mahagaga, ao amin'ny tantarantsika, no manandratra ireo fahamarinana ara-paminaniana izay aseho ao amin'ny "lohasaha" ao amin'ny Tenin'Andriamanitra.

Ny zavatra miolikolika izay hatao mahitsy sy ny toerana marokoroko izay hatao lemaka dia maneho ny asa fanitsiana ny fomba amam-panao sy ny lovantsofina izay ampiasain'ny fisoronana Laodiseana hanohanana ny lovia voaloton'izy ireo feno angano. Ny asan'i Elia dia voafaritra mazava ho misolo tena ny fomba fiasa ara-Baiboly marina, mifanohitra amin'ny anganon'ny teolijiana sy ny mpisorona. Izany asa izany dia tanterahin'ny "olona tsotra", fa tsy ny mpisorona sy ny teolijiana nahita fianarana. Ao anatin'ny toetra ara-paminaniana an'ireo vavolombelona telo ireo dia hita koa ny zava-misy tsotra fa ny Elia ho avy dia ho lehilahy iray.

Tsy dia mety ho zava-poana izany fanamarihana izany, kanefa, raha mikatsaka ny hanohana ny anganonganon-dry zareo ireo teolijan'ny Advantisma, dia nalainy ny andalana iray avy amin'i Rahavavy White, izay itenenany amin'ny fotoam-piteny milaza ny ho avy momba ny lehilahy iray izay ho avy amin'ny fanahy sy ny herin'i Elia, dia ampian'izy ireo ny anganonganon'izy ireo manokana ho fanazavana, ary miziriziry izy ireo fa i Rahavavy White no noteneniny.

“Tsy maintsy tanteraka ny faminaniana. Hoy ny Tompo: ‘Indro, Izaho maniraka anareo Elia mpaminany alohan'ny hahatongavan'ny andro lehibe sy mahatahotra an'i Jehovah.’ Hisy olona ho avy amin'ny fanahy sy ny herin'i Elia, [Jereo ny tovana.] ary rehefa miseho izy, dia mety hiteny ny olona hoe: ‘Tena mafana fo loatra ianao, tsy mandika ny Soratra Masina amin'ny fomba araka ny tokony ho izy ianao. Avelao aho hilaza aminao ny fomba hampianarana ny hafatrao.’”

“មានមនុស្សជាច្រើនដែលមិនអាចបង្អែកក្នុងឯកភាពនឹងគំនិតច្នៃប្រឌិតរបស់ព្រះ និងកិច្ចការរបស់មនុស្ស។ ខ្ញុំនឹងប្រាប់សច្ចក្រឹតិក ដូចដែលព្រះទ្រង់ប្រទានឲ្យខ្ញុំ ហើយឥឡូវនេះខ្ញុំសូមនិយាយថា បើអ្នករាល់គ្នានៅតែបន្តគរកក់ហួស ហើយមានវិញ្ញាណនៃការខ្វះខាតនៃគំនិត នោះអ្នករាល់គ្នានឹងមិនដែលស្គាល់សច្ចក្រឹតិកឡើយ។ ព្រះយេស៊ូវមានព្រះបន្ទូលទៅកាន់សិស្សរបស់ទ្រង់ថា ‘ខ្ញុំនាំមកនូវសច្ចក្រឹតិកជាច្រើនទៀតដល់គ្រូបង្រៀនរបស់អ្នករាល់គ្នា ប៉ុន្តែឥឡូវនេះអ្នករាល់គ្នាពុំអាចទូរំលេងបានទេ។’ ពួកគេមិនស្មើគ្នាទៅនឹងសភាពដែលអាចយល់តម្លៃនៃអ្វីៗដ៏វិសុទ្ធជា និងដ៏អស់កល្បបដិសេធបានឡើយ; ប៉ុន្តែព្រះយេស៊ូវបានសន្យាថា នឹងចាត់ព្រះវិញ្ញាណជាព្រះជំនួយមក ដល់ទ្រង់នឹងបង្កើនពួកគេអំពីគំនិតរបស់ការទាំងអស់ ហើយនឹងរំលឹកពួកគេពីគំនិតរបស់សច្ចក្រឹតិកទាំងអស់ ដល់ទ្រង់បានមានព្រះបន្ទូលប្រាប់ពួកគេ។”

“Ry rahalahy, tsy tokony hametraka ny fiankinantsika amin'ny olona isika. ‘Ajanony ny amin'ny olona, izay ao am-bavorony ny fofonainy; fa inona moa no maha-izy azy ka hoheverina?’ Tsy maintsy ahantona amin'i Jesosy ny fanahinareo tsy manan-kery. Tsy mendrika antsika ny hisotro amin'ny loharanon'ny lohasaha, raha misy loharano any

an-tendrombohitra. Aoka hiala amin'ny rano mikoriana ambany isika; aoka hankeo amin'ny loharano ambony isika. Raha misy teboka amin'ny fahamarinana izay tsy takatrareo, izay tsy ifanarahana, dia diniho, ampitahao ny Soratra Masina amin'ny Soratra Masina, alentoy lalina ao amin'ny toeram-pitrandrahana amin'ny tenin'Andriamanitra ny vatan-kazon'ny fahamarinana. Tsy maintsy apetrakareo eo ambonin'ny alitaran'Andriamanitra ny tenanareo sy ny hevitrareo, esory ny hevitra efa noraisinareo mialoha, ary avelao ny Fanahin'ny lanitra hitarika anareo ho amin'ny fahamarinana rehetra.” Testimonies to Ministers, 475, 476.

“Hisy olona ho avy amin'ny fanahy sy ny herin'i Elia: Ireo teny ireo dia nampiharina tamin'ny fomba diso nataon'ny sasany tamin'ny olona iray izay noheverina fa hiseho hitondra hafatra ara-paminaniana taorian'ny fiainana sy ny asan-dRtoa White. Ireo fehintsoratra telo mandrafitra ity lahatsoratra mitondra ny lohateny hoe ‘Aoka ny lanitra hitarika’ ity dia ampahany kely monja amin'ny lohateny iray nataon'i Ellen White tao Battle Creek, Michigan, ny marainan'ny 29 Janoary 1890. Koa satria navoaka tao amin'ny Review and Herald tamin'ny 18 Febroary 1890 izany, dia nitondra ny lohateny hoe ‘Ahoana no hiatrehana foto-pampianarana iray iadiana hevitra.’ Ireo sombiny hafa nalaina avy amin'ity lahatsoratra ity, ary nampiasaina betsaka mba hamenoana pejy sasantsasany amin'ity boky ity, dia hita ao amin'ny pejy 23, 104, 111, 119, 158, 278, ary 386. Ity lahatsoratra ity dia naverina navoaka manontolo ao amin'ny Selected Messages 1:406–416, ary ilay ampahany mandrafitra ny sombiny mitondra ny lohateny hoe ‘Aoka ny lanitra hitarika’ dia hita ao amin'ny pejy 412 sy 413. Rehefa vakina manontolo ilay lahatsoratra dia miharihary fa i Ellen White, tamin'ity fanambarana nataony ity, izay natao herintaona mahery kely taorian'ny Fihaonambe tao Minneapolis tamin'ny vondrona iray tao Battle Creek, dia niresaka momba ny asa fanompoany manokana. Ny sasany dia nanjary nitsikera ny asany. Mariho fa ao amin'ilay fehintsoratra mialoha an'ilay hita ato amin'ity boky ity eo amin'ny pejy 475, dia milaza i Ellen White:”

“Tsy maintsy ho tonga eo amin'ny toerana iray isika izay hilevonan'ny fahasamihafana rehetra. Raha mihevitra aho fa manana fahazavana, dia hataoko ny adidiko amin'ny fanolorana izany. Ataovy hoe naka hevitra tamin'ny hafa aho ny amin'ny hafatra izay tian'ny Tompo homeko ny olona, dia mety hihidy ny varavarana ka tsy hahatratra ireo izay nanirahan'Andriamanitra azy ny fahazavana. Raha niditra an-tanànan'i Jerosalema Jesosy, ‘dia nifaly sy nidera an'Andriamanitra tamin'ny feo mahery ny hamaroan'ny mpianatra rehetra noho ny asa lehibe rehetra izay efa hitany; ka nanao hoe: Isaorana anie ny Mpanjaka izay avy amin'ny anaran'ny Tompo; fiadanana any an-danitra, ary voninahitra any amin'ny avo indrindra. Ary ny sasany tamin'ny Fariseo teo amin'ny vahoaka nanao taminy hoe: Mpampianatra ô, teneno mafy ny mpianatrao. Fa Izy namaly ka nanao taminy hoe: Lazaiko aminareo fa, raha mangina ireo, dia hiantso mafy avy hatrany ny vato’ (Lioka 19:37–40).”

“Niezaka ny Jiosy hampitsahatra ny fanambarana ny hafatra izay efa voalaza mialoha tao amin'ny tenin'Andriamanitra.”

“Avy eo izy dia manonona indray ny zavatra niainany manokana:”

“Ny faminaniana dia tsy maintsy ho tanteraka. Hoy ny Tompo: “Indro, Izaho haniraka ho aminareo an'i Elia mpaminany alohan'ny hahatongavan'ny andro lehibe sy mahatahotra an'i Jehovah” (Malakia 4:5). Misy olona iray ho avy amin'ny fanahy sy ny herin'i Elia, ary rehefa

miseho izy, dia mety hiteny ny olona hoe: “Tena mafy loatra ny fireharehanao, tsy adikao araka ny tokony ho izy ny Soratra Masina.”—Selected Messages, boky 1, 412.

“Fa ny zavatra niainany manokana no noresahiny dia mazava koa izany avy amin’ny andininy manaraka, izay anambarany hoe:

““Hilaza ny marina araka izay anomezan’Andriamanitra ahy izany....” Fanampin-teny ao amin’ny Testimonies to Ministers.

Ny zava-misy fa tsy maintsy niresaka sy nanohitra ny anganonganon’ireo teôlôjiana sy mpitarika tamin’ny androny i Ellen White dia tsy manome porofo velively fa nanondro ny tenany ho ilay “lehilahy” izay ho avy amin’ny hoavy amin’ny fanahy sy ny herin’i Elia izy. Aiza ny porofo rehetra momba ireo mpanohitra maro an’i Ellen White tao anatin’ny Advantisma izay nanafika ny fomba fampiharany ny Baiboly? Oviana izy no mba notenenina hoe: “Tsy mandika ny Soratra Masina amin’ny fomba marina ianao”? Mazava fa ambarany fa hisy hetsik’olona amin’ny faran’izao tontolo izao izay homen-kery amin’ny fanahy sy ny herin’i Elia, ary tsy misy fomba ara-drariny hanambarana fa nihevitra izy fa io hetsiky ny antso mafy ataon’ny anjely fahatelo io dia efa nitranga tamin’ny fotoan’androny, nefa izy naminany ny fisehoan’ny herin’i Elia amin’ny hoavy. Ireo teôlôjiana Advantista Laodiseana dia tian’izy ireo hinoan’ny andian’ondriny fa i Ranabavy White dia “nanondro” ny “traikefany manokana” ho fanatanterahana an’i Elia mpaminany izay halefa alohan’ny andro lehibe sy mahatahotra an’i Jehovah.

Indro, Izaho haniraka an’i Elia mpaminany ho aminareo, alohan’ny hahatongavan’ny andro lehibe sy mahatahotra an’i Jehovah. Malakia 4:5.

Ny toetra ara-paminaniana iray ananan’i Elia amin’ny maha-tandindona azy dia izao: asehony ny metodôlôjia ara-Baiboly izay manohitra ny angano avoakan’ny fisoronana iray izay mizara anganonganon’ny fanao sy ny lovantsofina. Ny asany amin’ny fanomanana ny lalana (“ity no lâlana, mandehana amin’izany”) dia tanterahina amin’ny alalan’ny metodôlôjia ara-Baiboly izay manohitra ny fampianaran’ny fisoronana efa simba. Ary araka ny vavolombelona telo, dia i Elia, Jaona Mpanao Batisa, ary i Miller; miaraka amin’ny fijoroana vavolombelon’i Rahavavy White momba ny fisehoan’i Elia izay mbola ho avy tamin’izany fotoana izany, dia ho lehilahy izy fa tsy vehivavy. Rehefa takatra araka ny tokony ho izy ny metodôlôjian’i Palmoni sy Alpha sy Omega, dia ekena fa tsy fitambaran’ny fitsipika ara-Baiboly fotsiny ho enti-mandika ny Soratra Masina izany, fa dika mitovin’ny toetran’i Kristy, izay voninahiny.

Ary haseho ny voninahitr’i Jehovah, ary ny nofo rehetra hiara-mahita izany; fa ny vavan’i Jehovah no efa niteny izany. Isaia 40:5.

Ny tena toetran’i Kristy mihitsy no asehon’ny fomba fiasa tokony hampiasaina amin’ny fahatakarana ny Teniny, fa Izy no Teny.

“Ny lalàn’Andriamanitra ao amin’ny fitoerana masina any an-danitra no ilay fototra lehibe niandohana, ka ny didy voasoratra teo amin’ireo takela-bato sy noraketin’i Mosesy tao amin’ny Pentateoka dia dika marina tsy misy diso nalaina avy aminy. Ireo izay tonga tamin’ny fahatakarana io hevitra lehibe io dia notarihina hahita ny toetra masina sy tsy miova ananan’ny

lalàna masina. Hitan'izy ireo, tahaka ny tsy mbola hitany hatrizay, ny herin'izao tenin'ny Mpamonjy izao: 'Mandra-pahalasan'ny lanitra sy ny tany, dia tsy hisy ho afaka amin'ny lalàna, na dia litera iray na tendron-tsoratra iray akory aza.' Matio 5:18. Ny lalàn'Andriamanitra, satria fanambarana ny sitrapony sady dika mampiseho ny toetrany, dia tsy maintsy haharitra mandrakizay, ho 'vavolombelona mahatoky any an-danitra.' Tsy misy didy iray nofoanana; tsy misy litera iray na tendron-tsoratra iray novana. Hoy ny mpanao Salamo: 'Mandrakizay, Jehovah ô, ny teninao dia miorina any an-danitra.' 'Marina avokoa ny didiny rehetra. Mafy orina mandrakizay doria izy ireny.' Salamo 119:89; 111:7, 8." Hery Mifanandrina, 434.

Tahaka ny Didy Folo izay dika tsy miovaova amin'ny toetran'i Kristy, dia toy izany koa ny fitsipiky ny fandikana ara-paminaniana, izay dika maneho ny toetrany.

“Tokony ho fantatsika samirery izay mandrafitra ny maha-Kristiana, izay atao hoe fahamarinana, izay finoana efa noraisintsika, ary izay fitsipiky ny Baiboly—dia ireo fitsipika nomena antsika avy amin'ny fahefana avo indrindra. Maro no mino nefa tsy manana antony iorenan'ny finoany, tsy manana porofo ampy ny amin'ny fahamarinan'ny raharaha. Raha misy hevitra atolotra izay mifanaraka amin'ny fiheverany efa napetrany mialoha, dia vonona avy hatrany izy handray izany. Tsy misaina avy amin'ny antony mankany amin'ny vokany izy; tsy manana fototra marina ny finoany, ary amin'ny andro fitsapana dia ho hitany fa nanorina teo ambonin'ny fasika izy.”

“Izay miala sasatra ka afa-po amin'ny fahalalany ankehitriny, mbola tsy lavorary, momba ny Soratra Masina, ka mihevitra fa ampy izany ho famonjena azy, dia miorina amin'ny fitaka mahafaty izy. Maro no tsy voaomana tsara amin'ny hevitra arosan'ny Soratra Masina, mba hahafahany mamantatra ny fahadisoana sy manameloka ny lovantsofina sy ny finoanoam-poana rehetra izay natolotra ho toy ny fahamarinana. Satana dia nampiditra ny heviny manokana tao amin'ny fanompoam-pivavahana amin'Andriamanitra, mba hanimbany ny fahatsoran'ny filazantsaran'i Kristy. Betsaka amin'ireo milaza fa mino ny fahamarinana ankehitriny no tsy mahalala izay mandrafitra ilay finoana izay natolotra indray mandeha monja ho an'ny olo-masina—Kristy ao anatinareo, fanantenana ny voninahitra. Mihevitra izy fa miaro ireo mari-pamantarana fahiny, nefa matimaty sady tsy miraharaha. Tsy fantany izay atao hoe mampiditra ao amin'ny fanandramany sy manana ny tena herin'ny fitiavana sy ny finoana. Tsy mpianatra akaiky ny Baiboly izy, fa kamo sy tsy mailo. Rehefa misy tsy fitovian-kevitra mipoitra momba ny andalan-tenin'ny Soratra Masina, ireo izay tsy nianatra tamim-pikasana ary tsy miorina mazava amin'izay inoany dia miala amin'ny fahamarinana. Tokony hampahatsapa amin'ny rehetra isika ny maha-ilaina ny mikaroka amim-pahazotoana ny fahamarinana avy amin'Andriamanitra, mba hahalalany fa tena fantany izay fahamarinana. Ny sasany milaza fa manana fahalalana be, ary afa-po amin'ny toe-pahasalamany, nefa tsy manana hafanam-po bebe kokoa ho amin'ny asa, na fitiavana mirehitra kokoa an'Andriamanitra sy ny fanahy izay namoy ny ainy Kristy, noho izay mety ho nanjo azy raha tsy mba nahalala an'Andriamanitra akory izy. Tsy mamaky ny Baiboly izy [mba] handraisany ho an'ny fanahiny ny tsirony sy ny haniny matavy. Tsy tsapany fa feon'Andriamanitra miteny aminy izany. Fa raha te hahatakatra ny lalan'ny famonjena isika, raha te hahita ny taratry ny Masoandron'ny fahamarinana, dia tsy maintsy mandinika ny Soratra Masina amim-pikasana

isika, fa ny teny fikasana sy ny faminanian'ny Baiboly no mandefa taratra mazavan'ny voninahitra amin'ny drafitra masina momba ny fanavotana, nefa ireo fahamarinana lehibe ireo dia tsy mbola takatra mazava.” The 1888 Materials, 403.

Ny ho Kristiana marina dia midika ho tahaka an'i Kristy. Ity andalan-teny ity dia manambara fa “tokony hahalala ho antsika samy isika izay mahaforona ny Kristianisma.” Milaza izy fa “tokony hahalala” “izay atao hoe fahamarinana” isika. “Tokony hahalala” “izay finoana efa noraisintsika” isika. Tokony hahalala “izay fitsipiky ny Baiboly—ireo fitsipika nomena antsika avy amin'ny fahefana ambony indrindra” isika. Ny ho tahaka an'i Kristy dia mitaky ny hahalalana izay fitsipiky ny Baiboly nomena antsika avy amin'ny fahefana ambony indrindra. Raha tsy misy ireo fitsipika ireo dia tsy afaka ho tahaka an'i Kristy isika, satria ireo fitsipika nomen'ny fahefana ambony indrindra dia dika mitovy amin'ny toetrany.

Toetra iray hafa mampiavaka an'i Elia ny asa fanomanana ny lalana ho an'ilay iraky ny fanekena. Elia dia maneho ny asa tanterahina mandritra ny tantara iray izay anilohana vahoaka voafidy teo aloha, sady miaraka amin'izany dia ifidianana vahoaka voafidy vaovao. Izany tantara izany dia maneho fizotran'ny fanadiovana izay mamoka vahoaka iray aseho ho fanatitra madio, mifanohitra amin'ilay vahoaka voafidy teo aloha izay maloto.

Indro, Izaho haniraka ny irako, ary izy no hanamboatra ny lalana eo alohako; ary Jehovah, Izay tadiavinareo, dia ho tonga tampoka ao amin'ny tempoliny, dia Ilay Iraky ny fanekena, Izay ankasitrananareo; indro, ho avy Izy, hoy Jehovah, Tompon'ny maro. Fa iza no mahazaka ny andro hahatongavany? ary iza no haharitra raha hiseho Izy? fa tahaka ny afon'ny mpandrendrika Izy sy tahaka ny savonin'ny mpanadio lamba; ary hipetraka tahaka ny mpandrendrika sy mpanadio volafotsy Izy; ary hodiovin'ny zanak'i Levy sy hodiovin'ny tahaka ny volamena sy ny volafotsy izy, mba hanaterany fanatitra amin'ny fahamarinana ho an'i Jehovah. Ary amin'izany ny fanatitr'i Joda sy Jerosalema dia ho mahafaly an'i Jehovah, tahaka ny tamin'ny andro fahiny sy tahaka ny tamin'ny taona taloha. Malakia 3:1–4.

Jaona Mpanao-batista no nanomana ny lalana mba hahatongavan'i Kristy tampoka ka hanadio ny tempoliny. Ny fanadiovana ny tempoly tany am-piandohana sy tamin'ny fiasan'ny asa fanompoan'i Kristy dia fahatanterahan'ny Malakia toko fahatelo. Jaona no iraka nanomana ny lalana ho an'Ilay iraky ny fanekena, izay hanadio ny zanak'i Levy.

“Teo amin'ny fanadiovana ny tempoly, Jesosy dia nanambara ny iraka maha-Mesia Azy sady niditra tamin'ny fanatanterahana ny asany. Io tempoly io, izay naorina ho fonenan'ny Fanatrehan'Andriamanitra, dia natao ho lesona hita maso ho an'ny Isiraely sy ho an'izao tontolo izao. Hatramin'ny mandrakizay dia fikasan'Andriamanitra ny hahatonga ny zavaboary rehetra noforonina, manomboka amin'ilay serafima mampirapiratra sy masina ka hatramin'ny olombelona, ho tempoly hitoeran'ny Mpahary ao anatiny. Noho ny ota, dia nitsahatra tsy ho tempolin'Andriamanitra intsony ny olombelona. Nohamaizinina sy voaloton'ny ratsy, ny fon'ny olona dia tsy nampiseho intsony ny voninahitr'Ilay Andriamanitra. Kanefa tamin'ny fahatongavan'ny Zanak'Andriamanitra ho nofo dia tanteraka ny fikasan'ny lanitra. Andriamanitra mitoetra ao amin'ny maha-olombelona, ary amin'ny alalan'ny fahasavana mahavonjy dia tonga tempoliny indray ny fon'ny olona. Nataon'Andriamanitra ny tempoly tao

Jerosalema ho vavolombelona mitohy ny amin'ilay anjara toerana ambony misokatra ho an'ny fanahy rehetra. Nefa ny Jiosy dia tsy nahatakatra ny hevitra lalina tao amin'ilay trano izay noheveriny tamin'ny fireharehana lehibe toy izany. Tsy nanolotra ny tenany ho tempoly masina ho an'ny Fanahy Masina izy. Ny kianjan'ny tempoly tao Jerosalema, feno ny tabataban'ny varotra tsy masina, dia tena naneho marina loatra ny tempolin'ny fo, voaloton'ny fisian'ny filan'ny nofo sy ny eritreritra tsy masina. Tamin'ny nanadiovan'i Jesosy ny tempoly tamin'ireo mpividy sy mpivarotra avy amin'izao tontolo izao, dia nanambara ny iraka asany Izy hanadio ny fo ho afaka amin'ny fahalotoan'ny ota,—amin'ny faniriana araka ny tany, ny filàna feno fitiavan-tena, ny fahazaran-dratsy, izay manimba ny fanahy. ‘Ary tampoka no ho avy ao amin'ny tempoliny ny Tompo, Izay tadiavinareo, dia Ilay iraky ny fanekena, Izay irinareo; indro, avy Izy, hoy Jehovah, Tompon'ny maro. Fa iza no hahatanty ny andro fihaviany? ary iza no hahajanona raha hiseho Izy? fa tahaka ny afon'ny mpandrendrika Izy sy tahaka ny savony fanasan'ny mpanasa lamba; ary hipetraka tahaka ny mpandrendrika sy mpanadio volafotsy Izy; ary hodiovin'ny taranak'i Levy sy hodiovin'ny toy ny volamena sy volafotsy izy.’ Malakia 3:1–3.” Ilay Fitiavana Mandresy, 161.

Jaona Mpanao-batista no iraka nanomana ny lalana ho an'i Kristy mba ho tonga tampoka hanadio ny tempoliny, ary i William Miller dia nanatanteraka io asa fanomanana io ihany koa ho an'i Kristy mba ho tonga tampoka ho ao amin'ny Efitra Masina Indrindra tamin'ny 22 Oktobra 1844.

“Ny fihavian'i Kristy ho Mpisoronabentsika ao amin'ny efitra masina indrindra, ho amin'ny fanadiovana ny fitoerana masina, araka izay aseho ao amin'ny Daniela 8:14; ny fihavian'ny Zanak'olona eo amin'ny Fahagolan'Andro, araka izay atolotra ao amin'ny Daniela 7:13; ary ny fihavian'ny Tompo ho ao amin'ny tempoliny, araka izay nambaran'i Malakia mialoha, dia filazalazana ny amin'ilay tranga iray ihany; ary izany koa no asehon'ny fihavian'ny mpampakatra ho amin'ny fampakaram-bady, araka izay nofaritan'i Kristy ao amin'ny fanoharana ny amin'ny virijina folo, ao amin'ny Matio 25.” The Great Controversy, 426.

I Jaona sy Miller dia naneho ara-tandindona ny fanadiovana izay asehon'i Malakia, izay tanterahina ankehitriny eo amin'ny tantarantsika ankehitriny.

Hoy ny mpaminany hoe: “Ary nahita anjely hafa nidina avy tany an-danitra aho, nanam-pahefana lehibe; ary nohazavain'ny voninahiny ny tany. Ary niantso mafy tamin'ny feo mahery izy ka nanao hoe: Rava! rava Babylona lehibe, ary tonga fonenan'ny demonia” (Apokalypsy 18:1, 2). Io no hafatra mitovy amin'ilay nomen'ilay anjely faharoa. Rava Babylona, “satria nampisotroiny ny firenena rehetra ny divain'ny fahatezeran'ny fijangajangany” (Apokalypsy 14:8). Inona izany divay izany?—Ny fampianarany sandoka. Nomeny izao tontolo izao ny sabata sandoka ho solon'ny Sabatan'ny didy fahefatra, ary naveriny indray ilay lainga izay nolazain'i Satana tamin'i Eva voalohany tany Edena—dia ny tsy fahafatesan'ny fanahy araka ny voajanahary. Fahadisoana maro mitovy fihavana amin'izany no naeliny patrana, “ka ny didin'olona no ataony fampianarana” (Matio 15:9).

“Rehefa nanomboka ny asa fanompoany ampahibemaso Jesosy, dia nodiovin'ny Tempoly hiala amin'ny fanimbazimbana feno fanevatevana masina. Anisan'ny asa farany tamin'ny fanompoany ny fanadiovana fanindroany ny Tempoly. Toy izany koa, amin'ny asa farany ho fampitandremana izao tontolo izao, dia antso roa miavaka no atao amin'ireo fiangonana. Ny

hafatry ny anjely faharoa dia hoe: ‘Rava Babylona, rava ilay tanàna lehibe, satria nampisotroiny ny firenena rehetra ny divain’ny fahatezeran’ny fijangajangany’ (Apokalypsy 14:8). Ary ao amin’ny antso mafy ataon’ny hafatry ny anjely fahatelo dia misy feo re avy any an-danitra manao hoe: ‘Mivoaha avy ao aminy, ry oloko, mba tsy hiray ota aminy hianareo, ary mba tsy handray ny lozany. Fa tafakatra hatrany an-danitra ny fahotany, ary nahatsiaro ny helony Andriamanitra’ (Apokalypsy 18:4, 5).” Selected Messages, boky 2, 118.

Ny fanadiovana ny tempoly indroa nandritra ny asa fanompoan’i Kristy, ary ny fanadiovana ny tempoly indroa teo amin’ny tantaran’ny Millerita, dia fahatanterahan’ny Malakia toko faha-3, ary manondro mialoha ny fanadiovana ny tempoly indroa izay nanomboka tamin’ny 11 Septambra 2001, fony narodana noho ny fikasi-tanan’Andriamanitra ireo tranobe lehibe tao an-Tanànan’i New York, ary nidina ilay anjely mahery ao amin’ny Apokalypsy valo ambin’ny folo mba hanazava ny tany amin’ny voninahiny. Anisan’ny zavatra hafa, izany dia manaporofa fa diso ilay lovia feno anganongano atolotry ny teolojiana Laodikeanina ao amin’ny Advantisma izay milaza fa i Ellen White no mpaminany Elia izay ho avy alohan’ny andro lehibe sady mahatahotra an’i Jehovah. Ny fanadiovana ny tempoly izay mitranga rehefa midina ilay anjely ao amin’ny Apokalypsy valo ambin’ny folo dia nanomboka enina amby valopolo taona taorian’ny nampandriana an’i Ellen White tao am-pasana.

Jaona Mpanao-batista sy ny mpianany, i Miller sy ny Milerita ary ny Future for America dia maneho ireo iraka izay manamboatra ny lalana ho an’Ilay Iraky ny fanekena mba ho tonga tampoka ao amin’ny tempoliny ka hanadio izany hiala amin’ny fanamasinana ratsy manevateva.

I Elia, amin’ny maha-tandindon-javatra azy, dia maneho lehilahy iray. Maneho lehilahy iray nantsoina avy amin’ny fiainana andavanandro izy, fa tsy teolojiana mpisorona. Ny fanompoany no mampiseho ny metodôlôjia ara-Baiboly marina, dia ireo fitsipika nomen’ny fahefana fara tampony. Ny fanompoany dia eo amin’ny fifanandrinana amin’ny metodôlôjian’ny fisoronana Laodiseana ankehitriny, izay miorina amin’ny angano sy ny fomba amam-panao ary ny lovan-tsofina. Manomana ny lalana ho an’ny dingan’ny fanadiovana izy, izay manangana vahoaka voafidy vaovao avy amin’ny sisan’ny vahoaka voafidy iray izay nolalovana fotsiny. Ao anatin’ny tontolon-kevitra ny fisehoany tampoka no ametrahana io dingan’ny fanadiovana io.

I Elia koa dia maneho asa fanompoana sy asa iray izay aorin’Andriamanitra sy faritany manokana ho asa fanompoan’Andriamanitra irery ihany.

Hasehontsika ao amin’ny lahatsoratra manaraka izany ao amin’ny tantaran’ny Millerita.

Ary tamin’ny fotoanan’ny fanatitra hariva, dia nanatona Elia mpaminany ka nanao hoe: Jehovah Andriamanitra’i Abrahama sy Isaka ary Isiraely ô, aoka ho fantatra anio fa Hianao no Andriamanitra eo amin’ny Isiraely, ary izaho no mpanomponao, ary araka ny teninao no nanaovako izao zavatra rehetra izao. 1 Mpanjaka 18:36.